

2020. gads

≡ Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja gada pārskats

Saturs

Ievads	3
KRĀJUMA DARBS UN TĀ TRANSFORMĀCIJA.....	4
Priekšmetu uzskaitē un digitalizācija	4
Krājuma papildināšana	5
Krājuma izmantošana.....	6
Restaurācijas darbs.....	7
MUZEJS KĀ ZINĀŠANU NAVIGATORS UN INTERAKTĪVA PLATFORMA	8
Pētnieciskā darba tēmas	8
Digitālā platforma	10
Dzelzceļa objekti	11
Sadarbība.....	11
AKTUĀLAS EKSPOZĪCIJAS ATTĪSTĪŠANA	13
Ekspozīcijas	13
Izstādes.....	14
NODARBĪBU, PAKALPOJUMU ATTĪSTĪŠANA.....	15
Muzeja apmeklētāji.....	15
Izglītojošās programmas	16
Industriālie pārgājieni.....	18
Pasākumi muzejā	19
Apmeklētāju atsauksmes un muzejs sociālajos tīklos	19
DZELZCEĻA MUZEJS 2030	20
PROFESIONĀLĀ PILNVEIDE	21
Pielikumi.....	22
Galvenie darba rādītāji 2018–2022.....	22

Ievads

Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs ir VAS „Latvijas dzelzceļš” struktūra, kas dibināts 1994. gadā. Muzejs ir Mārketinga un komunikācijas direkcijas daļa. Kopš 2003. gada Dzelzceļa muzejs ir valsts akreditēts muzejs. Muzeja administrācija, krājums un pamatekspozīcija atrodas Rīgā Uzvaras bulvārī 2A. Muzejam ir ekspozīcija arī Jelgavā Stacijas ielā 3 un Ritekļu krātuve Prohorova ielā (bij. Jelgavas depo). Muzejā strādā 11 darbinieki (10 štata vietas). Grāmatvedības, personāla uzskaites, juridiskos un apsaimniekošanas procesus nodrošina VAS „Latvijas dzelzceļš” struktūras.

Muzeja pamatuzdevums ir Latvijas dzelzceļa vēstures saglabāšana, pētniecība un popularizēšana. To muzejs veic veidojot un uzturot krājumu (~ 20 tūks. vienības), zinātnisko arhīvu, grāmatas par tehnikas attīstību un vēsturi. Vistiešāk un aktīvāk apmeklētāju muzejs uzrunā caur pamat ekspozīcijām par dzelzceļa vēsturi Rīgā un Jelgavā, veidojot izstādes un tematiskus pasākumus. Muzeja darbinieku pētījumi saistīti ar krājuma priekšmetu izpēti un sniegto konsultāciju tēmām. Muzeja krājumā un Zinātniskajā arhīvā savākos materiālus izmanto pētnieki savām publikācijām, radošās industrijas, skolēni u.c. interesenti. Muzejs rīko dažāda veida akcijas un pasākumus, kā arī piedāvā pedagoģiskās nodarbības formālās un neformālās izglītības ietvaros.

Paralēli muzeja pamatdarbībai, nozīmīga loma ir sadarbības projektiem ar izstāžu un kultūras pasākumu kuratoriem un telpu nomas pakalpojumiem. Muzejā notiek izstādes, kultūras, mākslas un sabiedriski nozīmīgi pasākumi. 2020. gadā muzejā notika 5 izstādes un 11 pasākumi. Muzeju apmeklēja 14618 apmeklētāji.

Gada ieņēmumi 51749 Eur, no kuriem ieņēmumi par biļetēm, suvenīru tirdzniecību un citiem muzejiskajiem pakalpojumiem 37369 Eur un citi maksas pakalpojumi 14110 Eur. No VKKF 2020. gadā piesaistīti līdzekļi 19440 Eur.

Muzejs uztur un ar savu auditoriju komunicē, izmantojot mājas lapu www.railwaymuseum.lv, sociālos tīklus facebook.com, twitter.com, instagram vietnes. 2020. gadā turpināja uzturēt Youtube video kanālu.

2020. gadā muzejā notikušas dažas personāla izmaiņas. Darbu muzejā atstāja Ekspozīcijas uzraudzes Aina Bukovska un Linda Vanaga, izglītojošā darba un darba ar apmeklētājiem vadītāja Nora Vrubļevska, darbu uzsākas Inta Anna Šulcs, Inta Čekanova, Oskars Roga. Darbā pēc ilgstošas prombūtnes atgriezās Līga Līce.

Nozīmīgākie notikumi 2020 gadā:

- Covid 19 aptur muzeju darbu ar apmeklētājiem, atcelti pasākumi, izstādes, ekskursijas un nodarbības;
- Digitālais katalogs;
- Sociālantropoloģisks pētījums "Kā dzelzceļnieki dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši Jelgavā"

Finansējumu Muzeja darbībai nodrošina VAS „Latvijas dzelzceļš” un muzeja ieņēmumi no sniegtajiem pakalpojumiem. VAS “Latvijas dzelzceļš” struktūras sniedz atbalsta funkcijas juridisko, finanšu, sabiedrisko attiecību, personāla, ēku un teritorijas apsaimniekošanas, apsardzes u.c. jomās. Muzejs darbojas tā, lai muzeja apmeklētājam rodas sajūta, ka viņš saņem vairāk kā gaidījis!

KRĀJUMA DARBS UN TĀ TRANSFORMĀCIJA

MĒRĶIS: Veidot un uzturēt profesionālāko dzelzceļa vēstures liecību krātuvi Baltijā un nodrošināt tās pieejamību pēc iespējas lielākam cilvēku skaitam.

Globālie uzdevumi

- Krājuma uzturēšana un papildināšana;
- Krājuma datu sagatavošana digitālajai videi;
- Atvērtā krājuma attīstīšana DEPO projektā;
- Priekšmetu restaurācija un saglabāšana;

Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja krājuma darba 2020. gada prioritātes bija muzeja krājuma digitalizācija, priekšmetu aprakstu kvalitātes vērtēšana un uzlabošana, muzejā esošo ne-krājuma priekšmetu izvērtēšana, grupēšana, aprakstīšana, lai uzņemtu krājumā.

Priekšmetu uzskaitē un digitalizācija

2020. gadā tika turpināts darbs pie krājuma digitalizācijas, lai muzeja kolekcija digitāli attēlos un priekšmetu apraksti būtu pieejami pētniekiem, interesentiem un arī pašiem muzeja darbiniekiem muzeja mājas lapā www.railwaymuseum.lv izveidotajā digitālajā muzeja kolekciju katalogā un Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā www.nmkk.lv (NMKK). 2020. gada beigās NMKK apskatāmi dati par 12200 Dzelzceļa muzeja priekšmetiem. 2020. gada MySAP sistēmā tika ievadīti 190 krājuma priekšmetu apraksti, kas pieņemti līdz 2010. gadam, pamatā noslēdzot darbu pie palīgkrājuma priekšmetu ievades grāmatvediskās uzskaites sistēmā (dati gan vēl jāpārskata, lai simtprocentīgi pārliecinātos, ka darbs ir paveikts). Tāpat jāatzīmē, ka ievades laikā iepriekš radītie pamata apraksti par priekšmetiem tika pārskatīti un papildināti, lai atspoguļotu pēc iespējas plašāku un daudzpusīgāku informāciju.

Tāpat muzeja speciālisti turpināja 2019. gadā uzsākto darbu pie fotogrāfiju kolekcijas priekšmetu aprakstu vērtēšanas un papildināšanas. Apstrādātie dati tika transportēti uz muzeja krājuma kolekciju digitālo katalogu, 2020. gada nogalē apskatāmi 3688 priekšmetu ieraksti, 3247 no tiem ir pievienots attēls. Pārskata periodā katalogā publicētās krājuma priekšmetu digitālās kopijas ir apskatītas 463 365 reizes, proti, vidēji katrs priekšmets 126 reizes. Šī gada populārākais priekšmets ir Latvijas dzelzceļu karte no 1935. gada, inv. nr. LDZM 6363, kas aplūkota 1373 reizes. Funkciju lejupielādēt priekšmeta digitālo kopiju 300 dpi izšķirtspējā izmantojuši 199 lietotāji. Kā arī atzīmējams fakts, ka vērojama tendence klientiem patstāvīgi iegūt informāciju no digitālā kataloga un pie muzeja speciālistiem vērsties gadījumos, kad, piemēram, vēlme to ir izmantot komerciālos nolūkos vai nepieciešama detalizētāka informācija par konkrēto priekšmetu, vai paskaidrojums, kā korekti sastādīt atsauci uz muzeja krājumu. Jāsecina, ka salīdzinoši ar 2018. un 2019. gadu konsultācijas klātienē, e-pasta sarakstēs un telefoniski ir saglabājušas nemainīgu vidējo skaitu, proti, 2020. gadā tās ir bijušas 48.

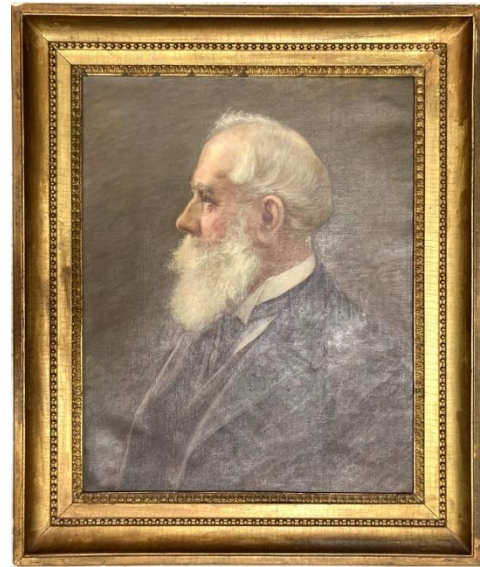
2020. gadā krājuma glabātāja konsultāciju vajadzībām ieskenēja 127 mazā un vidējā formāta foto, dokumentus un iespieddarbus, kā arī sadarbībā ar VAS "Latvijas dzelzceļš" Dokumentācijas centru tika digitalizēti 12 vilcienu kustības saraksti. Tāpat tika

turpināts darbs pie 2019. gadā uzsāktās foto negatīvu kolekcijas digitalizācijas, kopumā fiksācija veikta 8106 priekšmetiem. Arī atzīmējams, ka pārskata periodā uzsākta foto negatīvu uzskaites grāmatas digitalizācija, dati sagatavoti par 868 priekšmetiem.

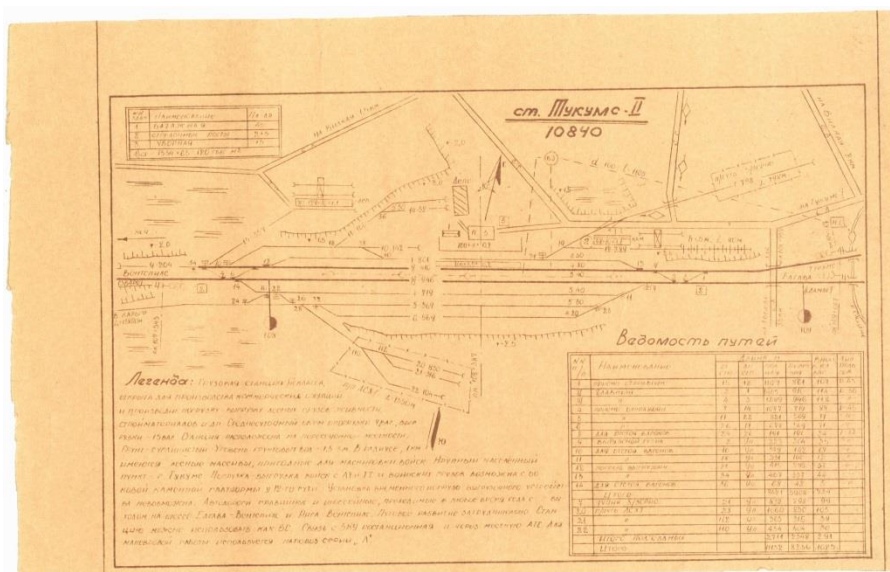
Krājuma papildināšana

Pārskata periodā krājumā uzņemti 156 jauni priekšmeti, proti, gada laikā tika īstenoti 18 priekšmetu pirkumi, kā arī saņemti 8 dāvinājumi; veicot izvērtēšanu, 138 priekšmeti krājumā uzņemti no izstāžu un ekspozīciju noformēšanas materiāliem un Muzeja Zinātniskā arhīva.

2020. gadā kā ievērojamākais krājuma papildinājums īpaši izceļams R. F. Maxvell Carlile dāvinājums no Vācijas – glezna ar Rīgas–Dinaburgas dzelzceļa līnijas bijušā priekšnieka, angļu inženiera Hjū Kārlila (*Hugh/ Hugo Carlile*, 1833–1911) portretu (attēlā).

Turpinot karšu un shēmu kolekcijas bagātināšanu, pārskata periodā krājumā uzņemti 15 shēmu ruļļi/ kartes, kas ataino 20. gs. 50.–80. gadu staciju sliežu ceļu shēmas ar paskaidrojumiem par 136 Latvijas PSR staciju piemērotību militārām vajadzībām. Kopā ar “Latvijas dzelzceļa” SCB ierīču tehniskās dokumentācijas grupas darbinieku tika digitalizēti, t.i. ieskenēti visi 63 metri šo shēmu.

Pārvērtējot 20. gs. 50. gados ražotā elektriskā dzelzceļa modeļa *Pionieris* unikalitāti, krājuma komisija lēma to no ekspozīciju un izstāžu noformēšanas materiāliem

iekļaut muzeja dzelzceļa modeļu kolekcijā. Arī formas tērpu kolekcija tika papildināta ar līdz šim nebijušu priekšmetu, proti, profesionālās dzelzceļu skolas studenta cepuri no 20. gs. 70.–80. gadiem. Norit aktīvs muzeja speciālistu darbs pie Rīgas Vagonbūves rūpnīcas arhīva izpētes – pārskata periodā krājumā uzņemti 10 albumi, kuros ataino RVR ražoto produkciju.

Krājuma izmantošana

Gada laikā klātienē, e-pastā un telefoniski muzeja speciālisti par dažādām ar dzelzceļa vēsturi saistītām tēmām snieguši 48 konsultācijas. Konsultāciju laikā krājumā un zinātniskajā arhīvā esošos materiālus (aptuveni 4500 vienības) savos pētījumos izmantojuši gan studenti un skolnieki, gan žurnālisti un pētnieki. Piemēram, konsultācija par Dobeles stacijas ūdenstorni, kur krājumā jaunuzņemtās shēmas noderēja torņa renovācijas projektam. Latvijas Universitātes profesors veica izpēti par dzelzceļu Kārsavā, lai sagatavotu novadpētniecisku ekspozīciju. Arī Viesītes muzeja “Sēlija” kolēģiem tika sniegta informācija par Latvijas dzelzceļa formastērpiem un repliku izgatavošanas iespējām.

Veidojot laikam raksturīgo dzelzceļa ainavu, konsultācijas tika sniegtas filmu “Mātes piens” un “Miers. Robeža. Tilts” māksliniekiem. Ar krājuma speciālistu palīdzību filmā “Mātes piens” tika rekonstruēta 20. gs. 80. gadu dīzeļvilciena interjera iekārtojums, izskats, elementi, darbinieku formastērpi. Savukārt dokumentālās filmas “Miers. Robeža. Tilts” ainu uzņemšana norisinājās muzejā, izmantojot ritošā sastāva kolekciju: segto kravas vagonu, cietumnieka vagonu un A/S “Fenikss” rūpnīcā ražoto 3. klases vagonu.

Muzeja krājuma fotogrāfiju digitālās kopijas izmantotas atjaunotajā/ uzbūvētās Rīgas centrālās stacijas daļas interjera noformēšanā. Arī krājuma foto digitālā kopija izmantota Rīgas Kultūras un atpūtas centra “Imanta” veidotajā izstādē “Imanta. Piezīmes”.

No muzeja krājuma un ekspozīciju un izstāžu noformēšanas materiāliem apskatāmajā periodā deponēti 54 priekšmeti. Vērojams, ka vēlme radošo industriju pārstāvjiem savos kultūras projektos izmantot Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja krājuma un ekspozīciju un izstāžu noformēšanas materiālus bija minimāla. Šāda veida deponējums bija tikai viens mākslas filmas “Mātes piens” filmēšanas vajadzībām. Pārējie deponējumi saistās ar priekšmetu izdošanu, lai īstenotu to digitalizāciju vai restaurāciju.

Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja rīkotajā izstādē “Rotaļlietas uz riteņiem” tika eksponēti 29 vilciena modeļi no muzeja krājuma. Izstādes vajadzībām tika saņemti deponējumi no Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja, Retro auto muzeja un Antīko automobiļu kluba, kopumā 59 priekšmeti. Krājuma glabātājas izstādes vajadzībām veica rotaļlietu kolekciju izpēti, kas rezultējās ar populārzinātniskiem stāstiem sociālajās platformās un priekšmetu parakstiem izstādē.

Apskatāmajā periodā tika novērsts Akreditācijas komisijas norādījums par metāla skapja nepieciešamību ar krājuma darbu saistīto dokumentu uzglabāšanā. Nemainīgi tiek nodrošināta ikdienas aprūpe krājuma priekšmetiem, piemēram, atputekļošana, iepakojuma kvalitātes konstatācija, plauktu uzkopšana, utt.

Muzeja speciālisti, kuru darbs saistās ar Nacionālā muzeju krājuma glabāšanu, uzskaiti, izmantošanu un komplektēšanu, turpina aktīvu līdzdalību Latvijas muzeju krājuma speciālistu darba grupā.

Restaurācijas darbs

2020. gadā netika veikti visi ieplānotie restaurācijas un ritekļu apkopes darbi, jo netika saņemts darbu finansējums no LDz.

- Veikta hallē atrodošos ritekļu (4.gab.) jumtu attīrīšana un mazgāšana.
- Sniegtīra 600 mm atputekļošana, mazgāšana, vaskošana.
- III klases pasažieru vagona interjera atputekļošana, mazgāšana, vaskošana.
- 600 mm vagona un platformas karkasa un ritošās daļas atputekļošana, mazgāšana.
- Tvaika lokomotīves MI-657 atputekļošana, mazgāšana.
- Maģistrālai dīzeļlokomotīvei TEP 60-1206 dīzeļtelpas, vājtveru attīrīšana no atlupušām krāsa kārtām uzkopšana.
- Salonu uzkopšana ER2 elektrovilcienam, ieslodzīto vagonam, salonvagonam.
- Kabīņu uzkopšana tvaika lokomotīvēm TE-036 un L-0312 un manevru dīzeļlokomotīvei TGM2-1000.
- Visiem ritekļiem atjaunotas slēdzenes kuras nebija funkcionālas.
- Restaurēti divi tvaika lokomotīves L-0312 jumta logi.

Dzelzceļa muzejs 2020. gada 1. projektu konkursā saņēma Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu dzelzceļa formas tērpu restaurācijai, kopumā 1390,00 EUR apmērā.

Projekts paredzēja 30. gadu stacijas priekšnieka cepures pilnu restaurāciju, kā arī vairāku priekšmetu – 20. gadsimta 30. gadu stacijas priekšnieka svārku, priekšnieka palīga mēteļa un 20. gadu stacijas priekšnieka cepures un 60. gadu stacijas kravas pieņēmēja mēteļa restaurācijas pirmā posma uzsākšanu. Restaurācijā tikai veikta tīrīšana un nestabilo elementu nostiprināšana, ievērojot mūsdienīgas restaurācijas principus – nevis atjaunot, rekonstruēt, izveidot uzslāņojumus, bet nostiprināt un saglabāt oriģinālo. Projekts tika realizēts, sadarbojoties ar tekstila restauratori.

Restaurētā 20. gs. 30. gadu stacijas dežuranta formas cepure. Foto A.Malahovskis

MUZEJS KĀ ZINĀŠANU NAVIGATORS UN INTERAKTĪVA PLATFORMA

MĒRĶIS: uzticama dzelzceļa vēstures kompetences centra radīšana, kas gan pats veic pētījumus un sniedz konsultācijas, gan ir arī ērta un noderīga zināšanu krātuve citiem pētniekiem un interesentiem.

Globālie uzdevumi

Kompetences centra attīstīšana;
Digitālās platformas izstrāde;
Tikšanās vietas attīstīšana vietējai kopienai un tūristiem;
Krājuma un pētniecības pakalpojumu attīstīšana;
Klientu kā muzeja dalībnieku koncepta attīstīšana;
Konferenču un sadarbības projektu veidošana.

Pētnieciskā darba tēmas

Pētniecības darbam 2020. gadā tika veltīta liela daļa no muzeja darbinieku darba laika un bija saistīts ar muzeja krājuma kolekciju gatavošanu publicēšanai muzeja digitālajā katalogā, kā arī plānotajām izstādēm, publikācijām, konferencēm un konsultācijām.

N.p.k.	Autors	Pētnieciskā darba nosaukums	Darba mērķis
1	Inese Rezgoriņa	Krājuma kolekciju esības pārbaudes Latvijas dzelzceļa vēstures muzejā	priekšlasījums Latvijas muzeju krājuma speciālistu darba grupā
2	Inese Rezgoriņa, Ance Pudāne	Rotaļlietu kolekciju izpēte izstādei "Rotaļlieta uz riteņiem"	izstāde
3	Ieva Pētersone	Rīgas – Valkas (Pleskavas) dzelzceļa līnijas vieta un loma Latvijas dzelzceļu tīklā 19. gs. beigās – 21. gs. sākums.	raksts konferences krājumam
5	Ieva Pētersone	Dzelzceļnieku formastērpi Latvijā 19. gs. otrā puse–21. gs. sākums, muzeja krājuma izpēte	kolekcijas publiskošana
6	Andris Malahovskis	Rīgas Vagonbūves rūpnīcas materiāli	RVR kolekcijas izpēte
7	Oskars Vodopjanovs	Dzelzceļu kartes un shēmas	Izstāde
8	Ieva Pētersone	Latvijas dzelzceļnieku biedrībai 100	referāts
9	Andris Malahovskis, Ieva Pētersone	Zemgales stacija	sižets TV
11	Andris Malahovskis	Krievijas impērijas dzelzceļa inženieri un Latvija	eksponācija un konsultācija

12	Ieva Pētersone	Sliežu autobuss – dzelzceļa un automobiļu rūpniecības sacensības dalībnieks, krīzes laikā	krājuma izpēte, raksts
13	Ilze Freiberga, Ieva Pētersone, Inese Rezgoriņa, Toms Altbergs, Anita Beikule, Elīna Ozoliņa, Elīna Sustenberga	Sociālantropoloģisks pētījums "Kā dzelzceļnieki dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši Jelgavā"	krājuma papildināšana, ekspozīcijas satura ietvars
14	Ilze Freiberga	Jelgavas dzelzceļa mezgla atspoguļojums padomju laika periodikā, 1948.-1992. gads	Zinātniskā arhīva papildināšana, pētījuma papildināšana, publikācija Facebook
15	Ieva Pētersone	Iespieddarbu izpēte ar Rīgas Vagonbūves Rūpnīcā ražoto produkciju	RVR kolekcijas izpēte

Publicētie pētnieciskie raksti:

N.p.k.	Autors	Nosaukums	Izdevums, kurā publicēts	Apjoms (zīmju/lpp. skaits)
1	Ieva Pētersone	Rīgas – Valkas (Pleskavas) dzelzceļa līnijas vieta un loma Latvijas dzelzceļu tīklā 19. gs. beigās – 21. gs. sākums.	"Valga/Valka kā dzelzceļa pilsēta. Rakstu krājums. 2019. gada Igaunijas – Latvijas vēstures konferences materiāli un par Valgas Muzeja aktivitātēm 2019. gadā	13770

2020. gadā ir veikta Formastērpu kolekcijas zinātniskā izpēte, priekšmetu aprakstu precizēšana, papildināšana. Sagatavots palīgīdzeklis formastērpu kolekcijas aprakstiem "Dzelzceļa formas tērpi Latvijas teritorijā 19. gs. 70. gadi–21. gs. sākums", 63 lpp.

2020. gada apjomīgākais darbs pētniecības jomā saistīts ar darbu pie ekspozīcijas "Kā dzelzceļnieki dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši Jelgavā"

Ar VKKF atbalstu īstenota lauka prakse "Kā dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši dzelzceļnieki Jelgavā", kuras rezultātā:

- Pētnieku apkopojums un analīze par Jelgavas dzelzceļniekiem. Ir 2 materiāli – ar īstajiem datiem un anonīmā versija, katrs no tiem 78 lpp garš. Pētījumā piedalījās dažādu tautību, dzimumu, profesiju dzelzceļnieki, kas ieņēmuši dažāda līmeņa

amatus, sākot no viszemākajiem līdz pat Baltijas dzelzceļa nodaļas priekšniekiem. Pētījums aptvēris laika posmu no 20. gs. 50 gadiem līdz pat mūsdienām

- Interviju audio ieraksti nepilnu 50 h garumā, latviešu un krievu valodās. No tiem transkribētas 42 h. Muzeja darbinieks piedalījās visās projekta gaitā veiktajās intervijās
- Interviju dalībnieku fotogrāfiju un dokumentu skenēšana, iegūstot ne vien vispusīgu iespaidu par pašiem pētījuma dalībniekiem, bet arī tādus raksturīgus rādītājus, kā algas lielums, prēmēšanas sistēma (apjoma, biežums), kara klausības apliecības un dažādu sabiedrisko un politisko organizāciju biedra kartes un apliecības, kā ne vien dzelzceļa, bet arī sabiedrības kopīgais raksturojums padomju laikā. Veikta skenēto foto aprakstīšana
- Dzelzceļnieku dzīvojamo rajonu foto fiksācija, kas dod ieskatu ne vien pašos dzelzceļnieku dzīvojamajos rajonos, bet arī tajā, kā dzelzceļš izmaina Jelgavu kā pilsētu un tās apbūvi. Veikta foto materiālu atlase un pamataprakstīšana, lai dotu vispārīgu rajona raksturojumu.
- Pētnieku izstrādātās interviju vadlīnijas, ko varēs izmantot arī turpmākiem pētījumiem.
- Projekta atspoguļošanai tika uzrakstīti 2 raksti, kurus publicēja Intranet. Šobrīd top raksts Intranet un FB par projekta rezultātiem un iegūto dzelzceļnieka raksturojumu.

Jelgavas krājuma foto un negatīvu aprakstīšana, kas noderēs ne vien ekspozīcijas veidošanā, bet arī tālākā Jelgavas mezgla pētniecībā. Līdztekus aprakstiem, tiek veidoti arī vispārīgāks apskats par jautājumiem. Šobrīd no 268 atlasītajām krājuma un palīgkrājuma bildēm aprakstītas ir 168 fotogrāfijas. Darbs pie šī procesa turpināsies arī janvārī. Vēl paredzēts aprakstīt arī negatīvus, kuros redzama Jelgava. Pārsvarā negatīvos redzami ar muzeju saistīti procesi.

Periodika: 2020. gadā veikta periodikas izpēte, lai apkopotu presē rodamo informāciju par Jelgavas dzelzceļa mezgla vēsturi. Izpētes gaitā apskatīti:

- Baltijas un Latvijas dzelzceļa periodiskie izdevumi par laiku no 1946. līdz 1992. gadam (ieskaitot). Apskatīti tādi laikraksti kā “Железнодорожник Балтики”, “Железнодорожник Прибалтики”, “Железнодорожник Латвии”, “За образцовую магистраль”, “Latvijas dzelzceļnieks” par 1992.-1993. gadu
- Periodika.lv pieejamie periodiskie izdevumi par laiku no 1947. gada līdz 1992. gada 31. decembrim. Apskatīti kā centrālie tā lokālie laikraksti.
- Iegūtie dati apkopoti pa dažādām tematiskajām jomām, atsevišķi apkopjot dzelzceļa un brīvpieejas preses izdevumus. Līdz ar to turpināts arī iepriekš veiktais darbs ar 20. gs. 20. 30. gadu periodiskajiem izdevumiem un uz šo brīdi apkopoti periodikas dati par Jelgavas dzelzceļa mezglu no 1918. gada līdz 1992. gadam.
- Plānots nākamajā gadā, ja periodika joprojām būs brīvpieejā, apskatīt arī jaunāku laiku periodiku no 1993. gada.

Līdztekus periodikas pētniecībā un VKKF projekta īstenošanai publicēta rakstu sērija muzeja Facebook kontā: pavasarī tas bija nedēļas notikumu izklāsts, bet, atkal atverot muzeju apmeklētājiem, tapa mēneša notikumu izklāsts. Kopumā sērijā “Nedēļa/mēnesis Jelgavas dzelzceļa mezgla vēsturē” publicēti 15 rakstiņi. *Plānots notikumu apkopojumus turpināt līdz martam, līdz sērijā būs apskatīti notikumi visa gada garumā.*

Digitālā platforma

2020. gadā muzeja krājuma priekšmetu publiskošanas vietnē muzeja mājas lapā, sadaļā Kolekcijas <https://www.railwaymuseum.lv/museum-items> publiskoti 3728 priekšmeti. Sagatavota un publiskota informācija par kataloga lietošanas iespējām. Veikta datu transportēšana, kļūdu novēršana.

Digitālās platformas uzdevums pēc iespējas ērtākā un kvalitatīvākā veidā nodrošināt muzeja krājuma pieejamību sabiedrībai. Pirmā darbības gada laikā, redzams ka platforma tiek izmantota, parādās jauni klienti muzejam, kas līdz šim nav izmantojuši muzeja krājumu. Darbiniekiem ir ērtāk sniegt vienkārša rakstura konsultācijas vai pieprasījumus. Krājums kļūst pieejamāks, neatkarīgi no klienta atrašanās vietas.

Uzsākts darbs pie zinātnisko materiālu digitalizācijas principiem, lai arī tos varētu ērtāk un attālināti izmantot.

Krājuma priekšmetu digitālās kopijas tika apskatītas 463 365 reizes muzeja kolekciju katalogā <https://www.railwaymuseum.lv>. No kataloga priekšmetu digitālās kopijas tika lejupielādētas 199 reizes. Pasūtīti 651 priekšmetu digitālie attēli.

Dzelzceļa objekti

Gada laikā attīstīts projekts www.dzelzcelaobjekti.lv papildinot ar informāciju, objektiem, attēliem. Darbinieka brīvajā laikā izbraukti vairāki maršruti ar velo un vilcienu, lai papildinātu piedāvājumu ar personisko pieredzi.

Valkas stacija Foto A.Pudāne

Sadarbība

2019. gadā turpināta sadarbības ar Latvijas Nacionālo bibliotēku (nodarbība “Ceļojums pagātnē” un “Kas kopīgs vilcienu un grāmatai”, bērnu vasaras nometnes un pavasara brīvlaika radošās darbnīcas), Baložu kūdras bānīti (ekskursija nometnes laikā). Veidoti jauni kontakti gan VAS “Latvijas dzelzceļš”, gan arī ar citām organizācijām, organizējot

industriālos pārgājienus. Muzejs elektroniskā sarakstē sazinājās ar Dzelzceļa nozares mantojuma glabātājiem, lai dalītos pieredzē un esošās situācijas analīzē.

Vizuālais materiāls no Latvijas muzeju atkal atvēršanas 2020. gada maijā. @LMB

Īpašs atbalsts 2020. gadā tika saņemts no Latvijas kultūras ministrijas un Latvijas muzeju biedrības. Rīcības plāni, ieteikumi kā rīkoties, pārkārtot darbu. Kopīgā vizuālā identitāte maijā atsākot darbu. Muzejs sniedza apmeklētāju un ienākumu statistiku, lai monitorētu situāciju. Notika regulāra saziņa ar Rīgas Motormuzeju, Latvijas ceļu muzeju un Latvenego muzeju par darbu ārkārtas apstākļos.

Muzejs dalījās ar savu pieredzi Latvijas muzeju biedrības un Industriālā mantojuma fonda pasākumos. Sadarbībā ar RTU Bibliotēku veidota izstāde No baroka līdz....Muzeja direktore piedalījās Muzeja Latvieši pasaulē LAPPA sākotnējā akreditācijā.

Muzejs sadarbojās ar LDz bijušo Dokumentācijas centru, lai izstrādātu Zinātniski tehniskās bibliotēkas attīstības redzējumu.

Muzeja darbinieki saņēma nepieciešamo atbalstu no LDz IT direkcijas, kas nodrošināja kvalitatīvu attālināta darba iespēju.

AKTUĀLAS EKSPOZĪCIJAS ATTĪSTĪŠANA

MĒRĶIS: muzejs kā pagātnes stāstu piedzīvošanas vieta, kurā priekšmeti tiek emocionāli sasaistīti ar muzeja apmeklētāja personisko pieredzi, un sniedzās pāri nacionālās vēstures robežām.

Globālie uzdevumi

Ekspozīcijas atjaunošana Rīgā: Baltijas nozīmes ekspozīcijas koncepta izstrāde;
Palielinātas cilvēku plūsmas plāna izstrāde;
Ekspozīcijas plāna izstrāde;
Telpu pārveidošana plānotās ekspozīcijas vajadzībām;
Dzelzceļa maketa atjaunošana.
Ekspozīcijas atjaunošana Jelgavā: Baltijas nozīmes ekspozīcijas koncepta izstrāde;
Ekspozīcijas plāna izstrāde;
Plānotās ekspozīcijas realizācija.

Ekspozīcijas

2020. gadā apstājies darbs pie Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja jaunās ekspozīcijas koncepta izstrādes, jo nav skaidrība no LDz vadības par Attīstības projektu.

Esošajai Ritekļu vēstures ekspozīcijā tika veiktas eksponātu un informācijas stendu novietojuma izmaiņas, lai nodrošinātu vienvirziena apmeklētāju plūsmu. Uztādīts jauns ekrāns nestrādājošā vietā. Pārskatītas un izgatavotas jaunas informācijas planšetes visiem ritekļiem. Izgatavota informatīva planšete par uz perona esošiem ritekļiem un gleznai no Meitenes stacijas.

VKKF atbalstīja un tika realizēti divi projekti “Dzelzceļa makets Spāre–Tukums II–Līvberze mērogā 1:87, atjaunošanas un paplašināšanas II kārtā” 1150.00 EUR un “Aizsargbarjera dzelzceļa maketam Spāre – Tukums II – Līvberze” atbalstīts iegūtais finansējums 3500.00 EUR. Tas deva iespēju izveidot maketa kustības vadības digitalizāciju, iegādāties jaunus ritekļus un nodrošināt maketa pieejamību.

Turpinās darbs pie konceptuāli jaunas Jelgavas ekspozīcijas izstrādes. 2020. gadā notika lauka pētījums un periodikas izpēte, ne vien, lai iegūtu informāciju ekspozīcijai, bet arī papildinātu kopumā informāciju un krājumu par Jelgavas dzelzceļa mezgla vēsturi. Plašāku informāciju skatīt iepriekšējā sadaļā.

Izstādes

Ņemot vērā ar COVID-19 saistītos ierobežojumus, mainījās izstāžu koncepts un tika atcelta izstāde Liliputija 2020 un sadarbības projekts ar muzeju Latvieši Pasaulē. Taupot līdzekļus un ņemot vērā nenoteiktību ar muzeju pieejamību, tika izveidotas 2 nelielas Pop up izstādes, izmantojot esošos materiālus un piesaistot sadarbības partnerus.

- **"Rīgas stacijas dekonstrukcija"** tika izmantoti gan krājuma priekšmeti, gan ekspozīcijas noformēšanas materiāls. Izstāde izveidota bez papildus finanšu līdzekļiem.
- **"Dzelzceļa inženiera darbs"** tika izmantoti gan krājuma priekšmeti, gan ekspozīcijas noformēšanas materiāls. Izstāde izveidota bez papildus finanšu līdzekļiem.

Lai aizstātu plānoto gadskārtējo, starptautisko dzelzceļa modelisma izstādi, tapa izstāde **"Rotaļlietas uz riteņiem"** iesaistot Retro auto muzeju, Rīgas Motormuzeju un Latvijas Antīko automobiļu klubu, modelistu Andreju Kovaļevski.

RAILWAYMUSEUM.LV >>>

NODARBĪBU, PAKALPOJUMU ATTĪSTĪŠANA

MĒRĶIS: veicināt individuālu dzelzceļa mantojuma pieredzi caur emocijām un sajūtām, kas rodas līdzdarbojoties un iesaistoties.

Globālie uzdevumi

Esošo un jaunu izglītojošo aktivitāšu un nodarbību attīstīšana;
Jaunu nodarbību telpu plānošana un realizācija;
Izstāžu un sadarbības pasākumu rīkošana;
Telpu nomas pakalpojumu attīstīšana;
Jaunu suvenīru un veikala veidošana.

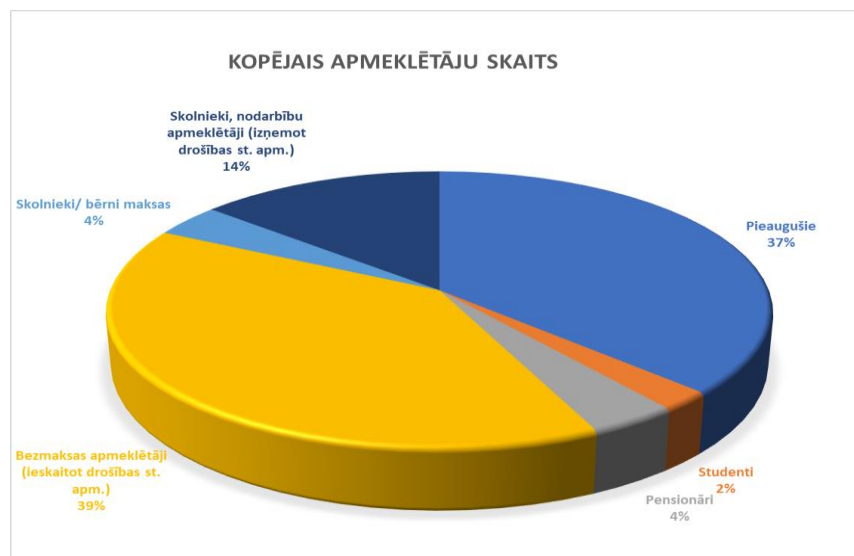
2020. gada prioritāte bija grupu apmeklētājiem vairāk piedāvāt tematiskas nodarbības pārskata ekskursiju vietā. Attīstīt piedāvājumu ģimenēm un sākt uzrunāt tūristus Baltijā. Bet Covid-19 plānus izmainīja, jo apturēja darbu ar klātienes apmeklētāju, īpaši grupās.

Muzejs slēgts apmeklētājiem no 13.03.2020. līdz 20.05.2020. un no 21.12.2020. Skolēnu grupas kopš pavasara faktiski neatgriezās muzejā. Tūristu skaits samazinājās. Rīgas muzeji un kultūras vietas iztukšojās, jo cilvēki priekšroku deva atpūtai ārpus pilsētas un pie dabas. Ierobežojumu dēļ samazinājās arī individuālo apmeklētāju skaits, īpaši darba dienās.

Muzeja apmeklētāji

Kopējais apmeklētāju skaits 2020.gadā – 14618. Dati ņemti no kases sistēmas un izrakstītajiem rēķiniem. Ienākumi par biļetēm – 31244.30 EUR.

Salīdzinot ar 2019. gadu, apmeklētāju skaits ir krities par 63% (2019.gadā kopējais apmeklētāju skaits 40327)

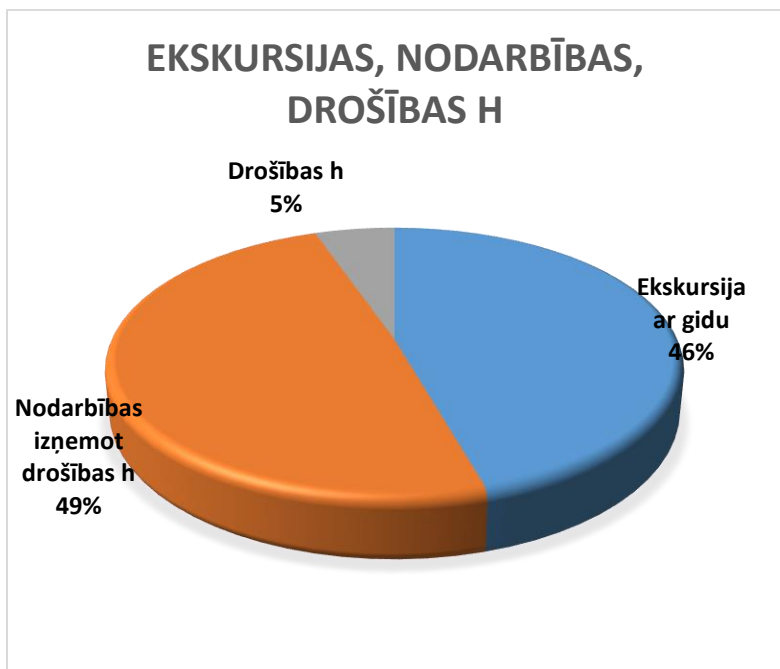
Apmeklētāji:	Skaits Rīgā	Skaits Jelgavā	Skaits kopā	%
Pieaugušie	4964	452	5416	37%
Studenti	299	30	329	2%
Pensionāri	514	46	560	4%
Bērni, skolēni (maksas)	5206	546	5752	4%
Bezmaksas apmeklētāji, t. sk. bērni (iesk. drošības h apmeklētājus)	539	21	560	39%
Skolēni grupās (ekskursiju, nodarbību apmeklētāji izņemot drošības h apmekl.)	1837	164	2001	14%
Kopā	13359	1259	14618	

Apmeklētāju piesaistei un tūristu informēšanai par muzeja pakalpojumiem, sagatavotas un izdotas informatīvas lapas 5 valodās. Plāns par šo materiālu izplatīšanu Baltijas tūrisma izstādēs nerealizējās, jo plānotās izstādes nenotika vai tajās nepiedalījās TIC no Latvijas.

Izglītojošās programmas

2020. gadā kopā novadīts 169 dažādas izglītojošās programmas skolēniem; no tām 57% ekskursijas un 43% nodarbības.

Izglītojošās programmas veids	Skaits Rīgā	Skaits Jelgavā	Skaits kopā
Ekskursijas	60	17	77
Nodarbības	78	5	83
Drošības stundas	7	2	9
Kopā	145	105	169

Rīgā tika piedāvātas ekskursijas latviešu, krievu un angļu valodās, kā arī ekskursijas dzimšanas dienas svinību dalībniekiem. Savukārt Jelgavā papildu ekskursijām muzejā varēja doties ekskursijā uz bijušo Jelgavas lokomotīvu depo.

Ekskursijas	Skaits Rīgā	Skaits Jelgavā	Skaits kopā
Ekskursija "Ritekļu vēsture Latvijā" LV	60		60
Dzimšanas dienas ekskursija	12	1	13
Ekskursija "No semafora līdz dispečercentralizācijai"		12	11
Ekskursija uz bijušo Jelgavas lokomotīvu depo		5	5

Rīgā tika piedāvātas 8 veidu izglītojošās nodarbības un drošības stundas (bezmaksas). Jelgavā tika piedāvātas 4 veidu izglītojošās nodarbības un drošības stundas (bezmaksas). Izveidotas trīs jaunas nodarbības:

Jaunas foto orientēšanās darba lapas Jelgavā - sākumskola, pamatskola

Atvērtās ekskursijas Jelgavā – ekskursija noteiktā laikā individuālajiem apmeklētājiem bez iepriekšējas pieteikšanās. Nodarbība "Izzini, izgaršo un izspēlē Jelgavu", sadarbībā ar Ādolfa Alunana memoriālo muzeju un Karameļu darbnīcu, ko neizdevās uzsākt, jo sākās COVID -19 ierobežojumi.

Nodarbības	Skaits Rīgā	Dalībnieku skaits Rīgā	Skaits Jelgavā	Dalībnieku skaits Jelgavā	Skaits kopā	Dalībnieku skaits kopā
Nodarbība "Ceļojums pagātnē"	9	132			9	132
Nodarbība "Iepazīsti Stacijas dzīvi" LV,RU	2	24			2	24
Radoša nodarbība "Lokosālīme"	8	100	0	0	8	100
Radoša nodarbība "Iepazīsti un uzbūvē tvaika lokomotīvi"	31	415	2	22	33	437
Nodarbība "Dzelzceļa profesijas"	0	0			0	0
Nodarbība "Foto orientēšanās ar gidu"	30	679	3	89	33	768
Nodarbība "Kas kopīgs vilcienam un grāmatai?"	0	0			0	0
Nodarbība "Sietspiedes darbnīca"	0	0			0	0
Nodarbība "Izzini, izgaršo un izspēlē Jelgavu"			0	0		
Drošības stundas	7	164	2	35	9	199
Kopā	80	1350	5	111	94	1461

Nodarbības un ekskursijas (skaits)

Industriālie pārgājieni

Turpinot iepriekš iesāktās tradīcijas, tika organizēti Industriālie pārgājieni - Dzelzceļa muzeja organizētu izglītojošu pastaigu cikls, kas šogad notika jau otro gadu. Šie pārgājieni piedāvā dzelzceļa entuziastiem un citiem industriālā mantojuma interesentiem ieskatu par vēsturiskiem un mūsdienu industriāliem objektiem. Atsaucība pārgājieniem ir liela un atsauksmes pozitīvas.

Nosaukums	Datums	Dalībnieku skaits
Industriālais pārgājiens uz Rīgas staciju	1.08.2020	52
Industriālais pārgājiens "No lokomotīvu depo līdz agresīvajai vārnai" Maršruts: Jelgavas depo – Ģintermmuižas slimnīca – Jelgavas ugunsdzēsības ekspozīcija	13.06.2020.	15

Pasākumi muzejā

2020. gadā muzeja plānotie pasākumi nevarēja notikt valstī izsludinātā ārkārtas stāvokļa dēļ. No plānotajiem pasākumiem, ievērojot ierobežojumus, izdevās realizēt bērnu vasaras nometnes, industriālos pārgājienus un Perona svētkus. Muzeja ekspozīcija tika sagatavota Ziemassvētku pasākumiem ģimenēm, bet 21.12.2020. muzeji Latvijā tika slēgti un darbs izrādījās veltīgs.

Nosaukums	Datums	Dalībnieku skaits
Vasaras nometne "Vasara vilcienā"	27.07.-31.07.2020.	8
Vasaras nometne "Dzelzceļa un dabas ekspedīcija" sadarbībā ar LU Dabas māju	10.08.-14.08.2020.	15
Perona svētki	29.08.2020	352
Latvijas dzelzceļnieku biedrībai 100, konference	28.08.2020	100

Apmeklētāju atsauksmes un muzejs sociālajos tīklos

Dzelzceļa muzejs aktīvi darbojas sociālajos tīklos, piedāvājot vizuālu un tekstuālu informāciju par dzelzceļa vēsturi, aktualitātēm un muzeja piedāvājumu. Palielinājies sekotāju skaits visās sociālo mediju platformās – par 6% Facebook, par 27% Instagram un par 2% Twitter.

	Sekotāji 2021. gada sākumā		Sekotāji 2020. gada sākumā	
	followers	likes	followers	likes
Facebook	2727	4429	2569	2372
Instagram	1024		801	
Twitter	1348		1318	

Mājas lpp statistika kopējais apmeklētāju skaits 28245¹

¹https://analytics.google.com/analytics/web/?utm_source=GA_Monthly_Snapshot&utm_medium=email&utm_campaign=GA_Monthly_Snapshot_October&utm_content=See_My_Full_Report#/report/visitors-overview/a47996393w79431425p82149338/?u.date00=20200101&u.date01=20201231/

DZELZCEĻA MUZEJS 2030

2020. gadā muzeja darbs plānots, bet tikai daļēji realizēts atbilstoši attīstības stratēģijai Dzelzceļa muzejs 2030. Tam bija divi iemesli: Covid-19 pandēmijas ierobežojumi un uzņēmuma finanšu stāvoklis.

Sākoties Covid-19 pandēmijai muzejs pārkārtoja savu darbu, lai izmantotu savus resursus tajās muzeja darbības jomās, kuras neskāra ierobežojumi. Darbinieki, kuru pienākumi vairāk saistījās ar klientu apkalpošanu, tikai iesaistīti krājuma izpētē un datu sagatavošanā digitālajam katalogam. Izglītojošā darba speciālists sagatavoja un popularizēja muzeja attālināti pieejamos pakalpojumus. Uzturēja aktīvu saikni ar muzeja mērķauditorijām.

Gada pārskatā, atskaite par paveikto grupēta pēc stratēģijā iezīmētajām galvenajām iniciatīvām. Muzeja komunikācijā ar sabiedrību un pakalpojumu sniegšanā ievērotas vizuālās identitātes vadlīnijas.

Arhitektu birojs NRJA izstrādātais un būvvaldē iesniegtais Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja teritorijas attīstības un bijušās depo ēkas pārbūves tehniskais projekts saskaņots.

Attēls no projekta – skats uz Dzelzceļa muzeja teritoriju no Uzvaras bulvāra.

PROFESIONĀLĀ PILNVEIDE

Kvalifikācijas celšana 2020.gadā:

N.p.k.	Veids	Tēma	Rīkotāji	Ilgums	Piedalījās darbinieki
1	seminārs	Esības pārbaudes Latvijas muzejos: pieredze, prakse	Latvijas muzeju krājuma speciālistu grupa	5 h	1
2	seminārs	Krājuma priekšmetu preventīvā saglabāšana un restaurācija	Latvijas muzeju krājuma speciālistu darba grupa	6 h	3
3	vebinārs	Muzeji vides ilgtspējai	Latvijas muzeju krājuma speciālistu darba grupa/ Creative Museum	6 h	1
4	vebinārs	Ilgtspēja muzejos	Latvijas muzeju biedrība	1,5 h	1
5	seminārs	"Dokumentu pārvaldība valsts akciju sabiedrībā "Latvijas dzelzceļš""	VAS Latvijas dzelzceļš	3,5 h	1
6	vebinārs	"Vienlīdzība, dažādība un iekļaušana muzejos ilgtspējīgas attīstības paradigmā un ārpus tās"	Latvijas muzeju biedrība	6 h	1
7	vebinārs	Sadarbība ilgtspējīgai attīstībai. Kurš palīdzēs muzejiem izglābt pasauli?	Latvijas muzeju biedrība	3 h	3

Pielikumi

Galvenie darba rādītāji 2018–2022

Galvenie rādītāji	Mērv.	2018	fakts	2019	fakts	2020	fakts	2021	2022
Apmeklētāju skaits kopā	Cilvēku skaits	36700	36022	40370	40 327	43600	14618	47088	50855
Apmeklētāji dienā	Gabali	135	139	150	158	160	72	70	169
Ekskursiju skaits	Gabali	400	475	350	373	350	77	300	300
Nodarbību skaits	Gabali	200	291	250	283	250	92	300	300
Muzeja rīkoto izstāžu skaits	Gabali	2	2	2	3	2	4	2	2
Ieņēmumi kopā	Eiro	70000	98628	80500	121354	88550	51770	97405	102275
Ieņēmumi uz 1 apmeklētāju	Eiro	1.91	2.74	1.99	3	2.03	3.54	2.07	2.01
Ieņēmumi uz vienu darbinieku	Eiro	7000	9863	8050	12135	8855	5177	9741	10228
Priekšmetu skaits muzeja krājumā	Gabali	19702	19706	20002	19849	20402	20011	20602	20802
Jaunieģūto krājuma priekšmetu skaits	Gabali	100	104	300	143	400	162	200	200
Ekspozīcijās pieejamo priekšmetu skaits no kopējā skaita	Procenti	5.64%	5.64%	5.62%	5.62%	6.54%	6.54%	6.41%	6.31%
Mājaslapā katalogā pieejamo krājumu priekšmetu skaits no kopējā skaita	Procenti	0.26%	0	6.13%	0	12.07%	18.54	17.74%	23.31%
NMKK pieejamo priekšmetu skaits	Gabali	9670	10024	9970	11869	10370	12200	10670	10870
Atklātajā krājumā pieejamo priekšmetu skaits	Gabali	0	0	0	0	0	0	0	500
Digitalizēto krājuma priekšmetu skaits gada laikā	Gabali	400	740	1500	884	1500	8106	1500	1500
Inventarizēto krājuma priekšmetu skaits	Gabali	5000	10778	0	6888	0	0	400	800
Ieguldījumi restaurācijā/ konservācijā	Eiro	27900	23125	32900	33933	32900	700	36190	39809
VKKF projektu naudas piesaiste	Eiro	0		0		7000	19440	7000	7000